

Ágúst 2004

BYGGÐARLÖG Í SÓKN OG VÖRN

Norðurland vestra

Byggðastofnun

EFNISYFIRLIT

1	INNGANGUR	3
2	ÍBÚAÞRÓUN	5
3	REKSTUR SVEITARFÉLAGA.....	7
3.1	Eignir og skuldir	7
3.2	Tekjur og gjöld.....	8
4	FJÁRHAGSSTAÐA FRAMTELJENDA.....	9
4.1	Eignir.....	9
4.2	Tekjur.....	10
5	STÖRF.....	11
5.1	Fjöldi starfa	11
5.2	Hlutfallsbreyting á fjölda starfa	12
5.3	Störf í frumvinnslu-greinum	12
5.4	Störf í iðngreinum	13
5.5	Störf í þjónustugreinum	13
6	AFLI OG VINNSLA	14
6.1	Hlutfall heildarafla	14
6.2	Hlutfall landvinnslu	15
6.3	Hlutfall vinnsluskipa.....	16
6.4	Landaður og unninn afli.....	17
7	STYRKUR.....	18
7.1	Almenn staða	18
7.2	Atvinnulíf.....	18
7.3	Sjávarútvegur	19
7.4	Landbúnaður	19
7.5	Iðnaður	19
7.6	Verslun og þjónusta	19
7.7	Ferðaþjónusta.....	20
7.8	Nýsköpun og rannsóknir	20
7.9	Samgöngur	21
7.10	Búsetuþættir	21
7.11	Menntun	22
7.12	Menning og afþreying.....	22
7.13	Umhverfi	23
8	VEIKLEIKAR	23
8.1	Almenn staða	23
8.2	Atvinnulíf.....	23
8.3	Sjávarútvegur	23
8.4	Verslun og þjónusta	23
8.5	Ferðaþjónusta.....	23
8.6	Nýsköpun og rannsóknir	23
8.7	Samgöngur	23
8.8	Búsetuþættir	24
8.9	Menntun	24
8.10	Menning og afþreying.....	24
8.11	Umhverfi	24
9	ÓGNANIR	24
9.1	Almenn staða	24
9.2	Samgöngur	24

9.3	Menntun	24
10	TÆKIFÆRI.....	24
10.1	Almenn staða	24
10.2	Atvinnulíf.....	25
10.3	Iðnaður	25
10.4	Verslun og þjónusta	25
10.5	Ferðaþjónusta.....	25
10.6	Nýsköpun og rannsóknir	25
10.7	Samgöngur	25
10.8	Búsetuþættir	26
10.9	Menntun	26
11	SPURNINGAKÖNNUN Á NETINU.....	27
11.1	Atvinnuþættir	27
11.2	Samfélagsþættir.....	28

MYNDIR OG TÖFLUR

<i>Mynd 1. Aldurshlutfall íbúa á Norðurlandi vestra. ....</i>	<i>5</i>
<i>Mynd 2. Fjöldi karla og kvenna á Norðurlandi vestra. ....</i>	<i>6</i>
<i>Mynd 3. Fjöldi karla og kvenna á Íslandi. ....</i>	<i>6</i>
<i>Mynd 4. Eignir og skuldir sveitarfélaga á Norðurlandi vestra. ....</i>	<i>7</i>
<i>Mynd 5. Tekjur og gjöld sveitarfélaga á Norðurlandi vestra. ....</i>	<i>8</i>
<i>Mynd 6. Eignir framteljenda umfram skuldir á Norðurlandi vestra. ....</i>	<i>9</i>
<i>Mynd 7. Meðalárslaun framteljenda á Norðurlandi vestra. ....</i>	<i>10</i>
<i>Mynd 8. Fjöldi starfa á Norðurlandi vestra. ....</i>	<i>11</i>
<i>Mynd 9. Breyting á fjölda starfa eftir atvinnugreinum á Norðurlandi vestra. ....</i>	<i>12</i>
<i>Mynd 10. Hlutfall Norðurlands vestra af heildarafla. ....</i>	<i>14</i>
<i>Mynd 11. Hlutfall Norðurlands vestra af landvinnslu. ....</i>	<i>15</i>
<i>Mynd 12. Hlutfall Norðurlands vestra af afla vinnsluskipa. ....</i>	<i>16</i>
<i>Mynd 13. Landaður og unninn heildarafli á Norðurlandi vestra. ....</i>	<i>17</i>
<i>Mynd 14. Atvinnuþættir á Norðurlandi vestra. ....</i>	<i>27</i>
<i>Mynd 15. Samfélagsþættir á Norðurlandi vestra. ....</i>	<i>28</i>

1 INNGANGUR

Hér er fjallað um sex þéttbýlisstaði í fimm sveitarfélögum á Norðurlandi vestra. Sveitarfélögin eru Húnaþing vestra, Blönduósbær, Höfðahreppur, Skagafjörður og Siglufjarðarkaupstaður. Þéttbýlisstaðirnir eru Hvammsangi, Blönduós, Skagaströnd, Sauðárkrókur, Hofsóss og Siglufjörður.

Byggt er á viðtölum við sveitarstjóra þessara sveitarfélaga og niðurstöðum úr spurningakönnun sem þeir svöruðu. Birtar eru tölulegar upplýsingar um efnahags- og rekstrarstöðu sveitarfélaga miðað við fjölda íbúa, meðal tekju- og fjárhagsstöðu íbúa ásamt stöðu atvinnulífs, fjölda starfa, fiskvinnslu og afla á Norðurlandi vestra. Byggt er á viðtölum við bæjar- og sveitarstjóra þessara sveitarfélaga og niðurstöðum úr spurningakönnun sem þeir svöruðu. Viðmælendur voru eftirtaldir: Skúli Þórðarson sveitarstjóri Húnaþings vestra, Jóna Fanney Friðriksdóttir bæjarstjóri Blönduósbæjar, Magnús Jónsson sveitarstjóri Höfðahrepps, Ársæll Guðmundsson sveitarstjóri Skagafjarðar, Þorsteinn Broddason atvinnuráðgjafi Anvest í Skagafirði, og Guðmundur Guðlaugsson bæjarstjóri Siglufjarðarkaupstaðar.

Íbúum á Norðurlandi vestra hefur fækkað stöðugt frá árinu 1991. Þeir voru 10.543 árið 1991 en 9.151 árið 2003 eða 13,2% færri. Á sama tíma hefur íbúum á Íslandi fjölgað úr 259.581 í 290.490 eða um 11,9%. Aldursdreifing íbúa árið 2003 sýnir að karlar eru færri, miðað við landsmeðaltal, í yngstu aldurshópnum, þ.e. íbúa á aldrinum 0-4 ára og 5-9 ára. Sérstaklega vantar inn í aldurshópa frá 25 til 39 ára, sem er aldurshópur sem virðist frekar safnast saman á

höfuðborgarsvæðinu en á landsbyggðinni.

Störfum á Norðurlandi vestra fækkar um 3,9%, þegar þeim fjölga um 7,0% á landinu í heild á árunum 1998 til 2003. Fækkun starfa er einkum í frumgreinum og iðngreinum. Störfum í þjónustugreinum á Norðurlandi vestra hefur ekki fjölgað að sama skapi hlutfallslega og á landsvísu. Aukning starfa í þjónustugreinum einkum opinberri stjórnsýslu vegur ekki upp á móti fækkun starfa í öðrum greinum á Norðurlandi vestra.

Birtar eru tölulegar upplýsingar um efnahags- og rekstrarstöðu sveitarfélaga miðað við fjölda íbúa, meðal tekju- og fjárhagsstöðu íbúa ásamt stöðu atvinnulífs, fjölda starfa, fiskvinnslu og afla á Norðurlandi vestra. Þessar upplýsingar taka til landshlutans í heild en ekki til einstakra sveitarfélaga. Í SVÓTgreiningunni er hins vegar fjallað um einstaka þéttbýlisstaði og sveitarfélög. Niðurstæða úr könnun sem gerð var á netinu á eingöngu við um það bæjar- eða sveitarfélag sem viðkomandi bæjar- eða sveitarstjóri starfar fyrir. Því eru tölulegu upplýsingarnar og greiningin ekki byggðar á sama grunni. Hafa ber einnig í huga að erfitt er að alhæfa um landshlutann í heild vegna mismunandi aðstæðna sveitarfélaga.

Í öllum landshlutum eru sveitarfélög þar sem atvinnu- og samfélagsþættir standa ágætlega, eins og fram kemur í könnun sem gerð var á netinu samfara þessari greiningu. Sveitarfélagið Skagafjörður kemur best út af bæjar- og sveitarfélögum á Norðurlandi vestra, einnig þótt tekið sé mið af

upplýsingum úr öllum landshlutum varðandi atvinnu- og samfélagsþætti.

Margir starfsmenn Byggðastofnunar hafa komið að yfirllestri þessarar skýrslu sem ber að þakka, einnig hefur Baldur Valgeirsson framkvæmdastjóri

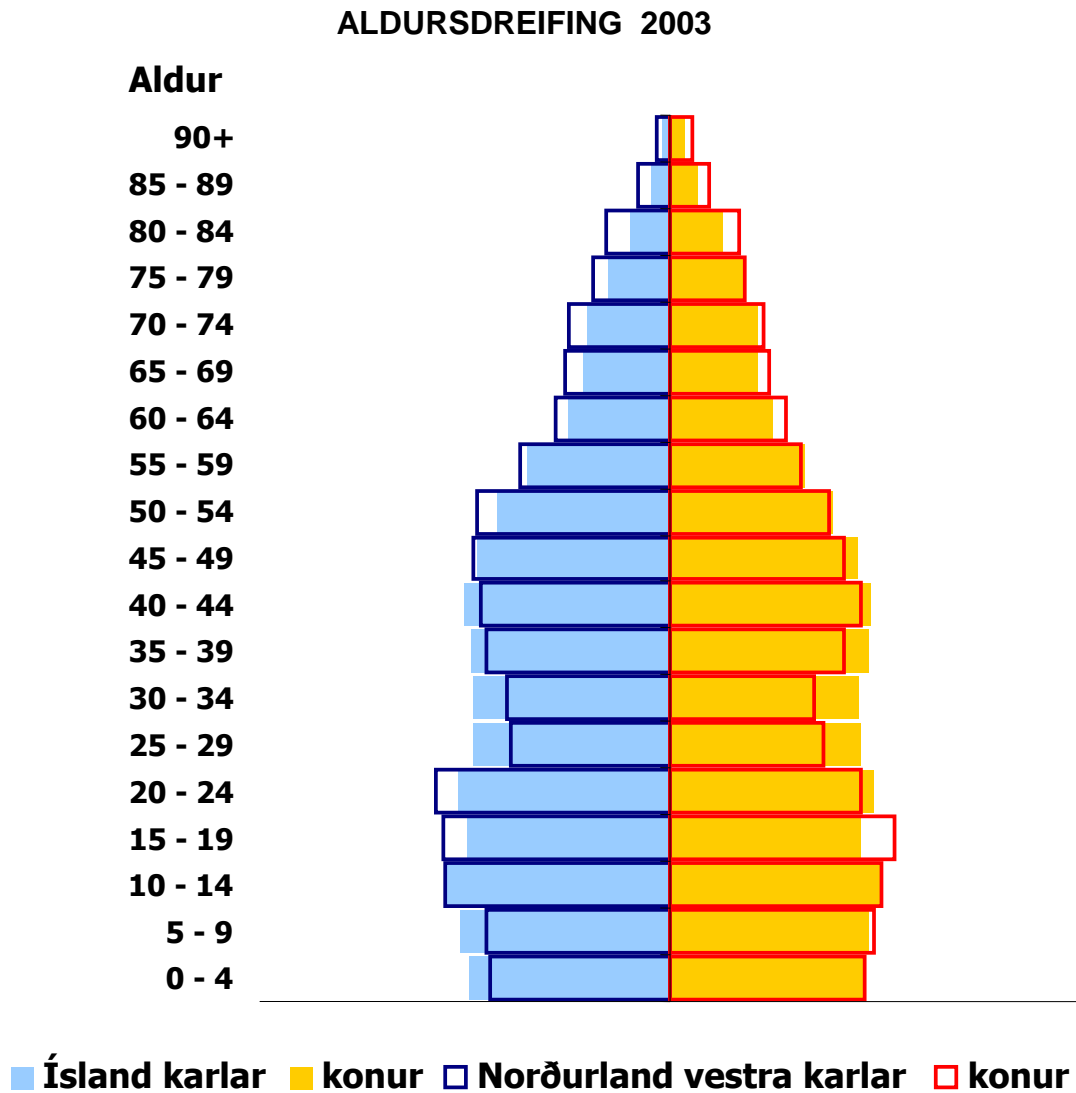
Atvinnuþróunarfélags Norðurlands vestra veitt góðar ábendingar.

Ágúst 2004.

Halldór V. Kristjánsson og Sigríður K. Þorgrímsdóttir.

2 ÍBÚAÞRÓUN

Mynd 1. Aldurshlutfall íbúa á Norðurlandi vestra.

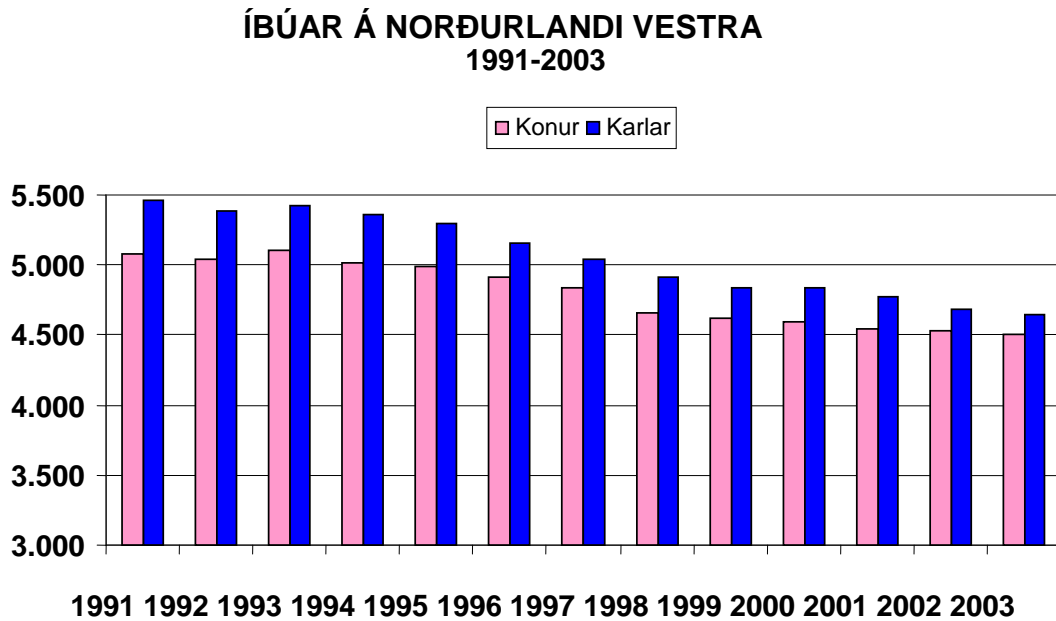

Heimild: Hagstofa Íslands

Íbúatré gefur til kynna aldurs-samsetningu íbúa viðkomandi svæðis. Um hlutfallstölur er að ræða, þ.e. hve stórt hlutfall íbúa á svæðinu er á ákveðnu aldursbili. Til samanburðar er hlutfall þjóðarinnar í heild. Á Norðurlandi vestra er fjöldi einstaklinga í yngstu aldurshópnum nálægt landsmeðaltali. Í aldurshópnum 0-4 ára og 5-9 ára eru karlar

heldur færri en landsmeðaltal. Í aldurshópnum 15-19 ára eru bæði karlar og konur fleiri en landsmeðaltal. Í aldurshópnum 25-29 ára og 30-34 ára vantar verulega á miðað við landsmeðaltal, hér er um svokallað mitti að ræða sem ætíð setur mark sitt á íbúaðróun í viðkomandi samfélögum þegar litið er til lengri tíma.

Mynd 2. Fjöldi karla og kvenna á Norðurlandi vestra.

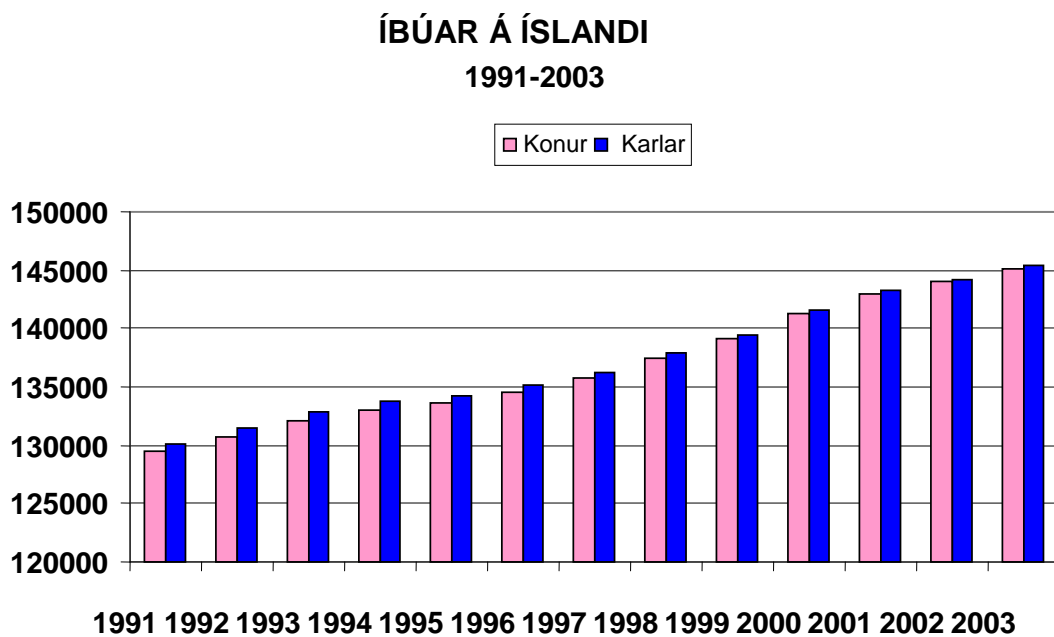

Heimild: Hagstofa Íslands

Miðað er við íbúafjölda kvenna og karla frá 3.000 að 5.500. Íbúum á Norðurlandi vestra hefur fækkað stöðugt frá árinu 1991. Þeir voru 10.543 árið 1991 en 9.151 árið 2003

eða 13,2% færri. Konum hefur ekki fækkað eins mikið hlutfallslega og körlum, eða um 11,4% á móti 14,9% í hópi karla.

Mynd 3. Fjöldi karla og kvenna á Íslandi.

Heimild: Hagstofa Íslands

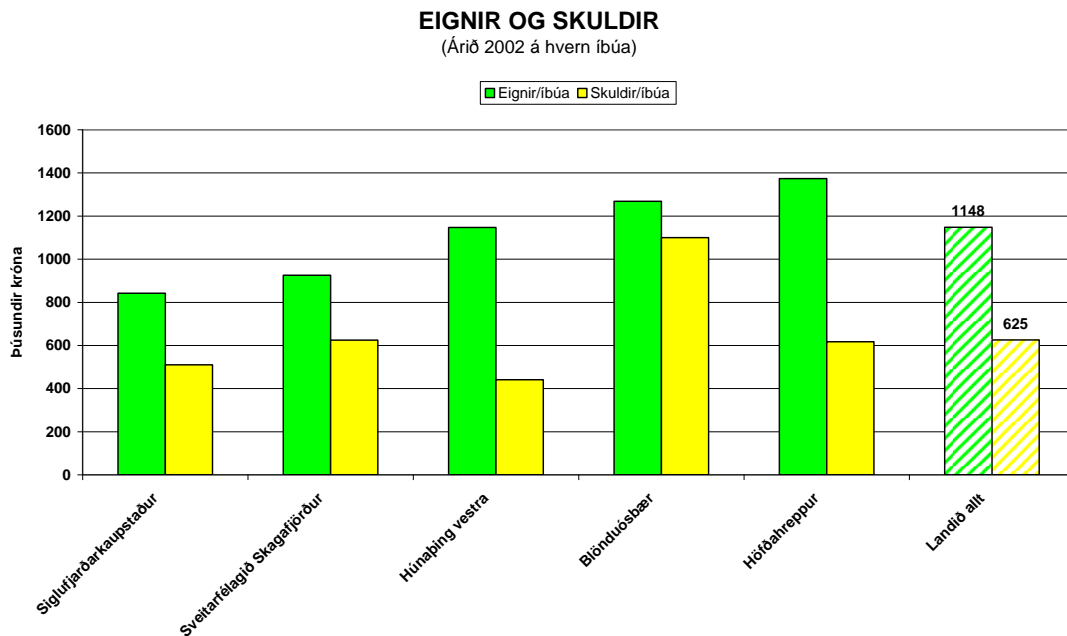
Miðað er við íbúa kvenna og karla frá 120.000 að 150.000. Íbúum á landinu

hefur fjölgað um 11,9% eða úr 259.581 árið 1991 í 290.490 árið 2003.

3 REKSTUR SVEITARFÉLAGA

3.1 Eignir og skuldir

Mynd 4. Eignir og skuldir sveitarfélaga á Norðurlandi vestra.

Heimild: Samband Íslenskra sveitarfélaga

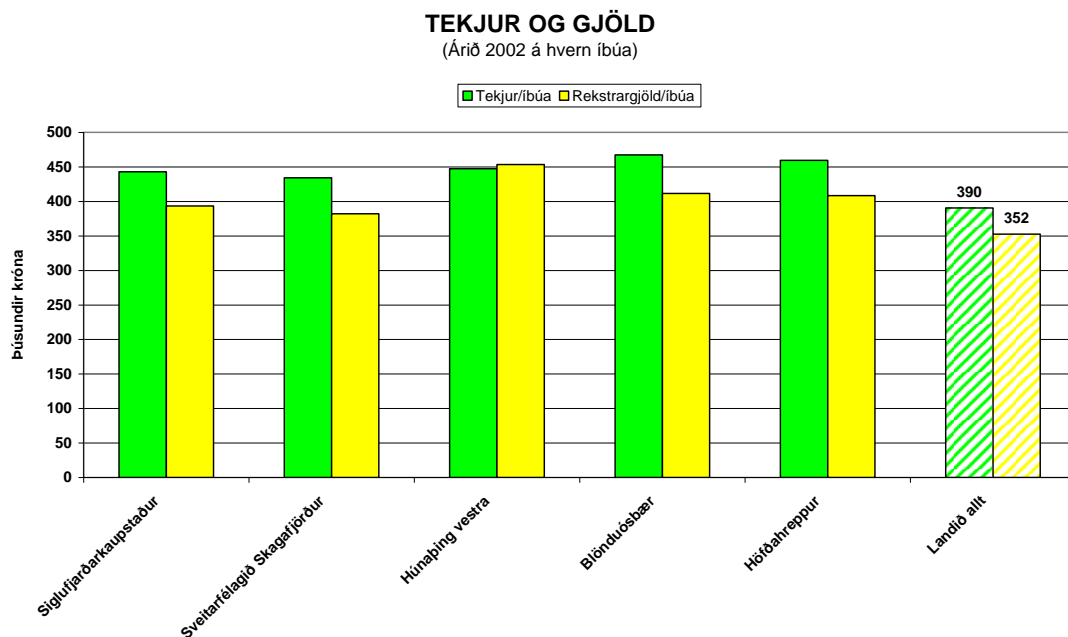
Eignastaða sveitarfélaga á Norðurlandi vestra miðað við fjölda íbúa er nokkuð breytileg. Skuldir sveitarfélaga eru undir eða við landsmeðaltal. Eignastaða á hvern íbúa í Siglufjarðarkaupstað og sveitarfélaginu

Skagafirði er nokkuð undir landsmeðaltali. Eignir á hvern íbúa eru hæstar í Höfðahreppi. Skuldir eru undir landsmeðaltali nema í Blönduósibæ, þar sem skuldir eru rúmlega 75% yfir landsmeðaltali.

3.2 Tekjur og gjöld

Mynd 5. Tekjur og gjöld sveitarfélaga á Norðurlandi vestra.

Heimild: Samband Íslenskra sveitarfélaga

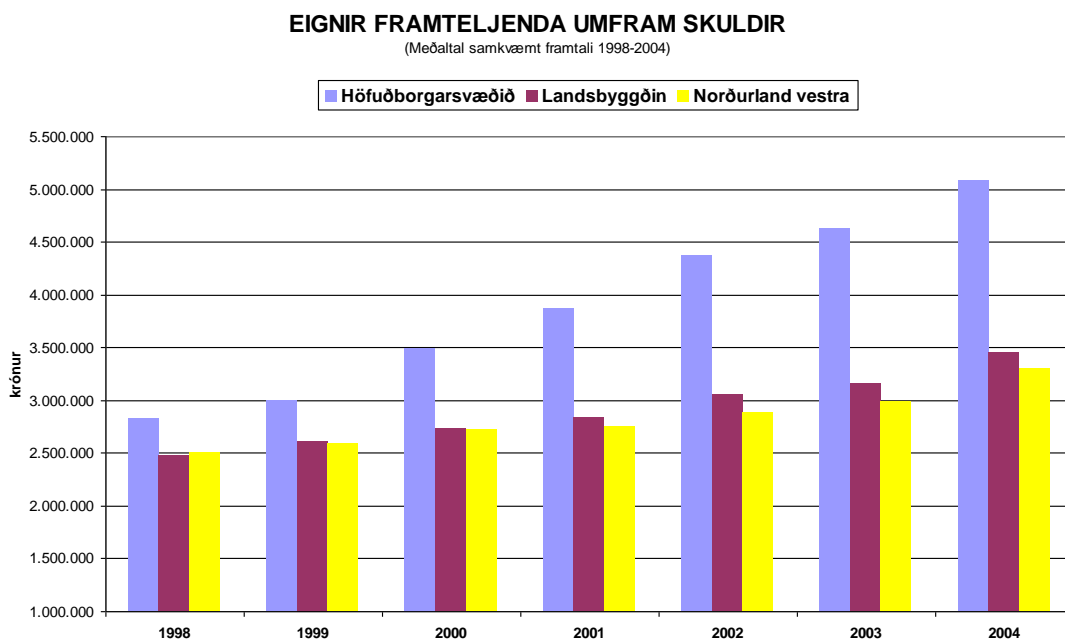
Tekjur og gjöld sveitarfélaga á Norðurlandi vestra miðað við fjölda íbúa eru yfir landsmeðaltali og frávik eru lítil milli sveitarfélaga. Rekstrartekjur sveitarfélaga á hvern íbúa eru hæstar í Blönduósbae, tæplega 20% yfir landsmeðaltali, en í

sveitarfélaginu Skagafirði rúmlega 11% yfir landsmeðaltali. Rekstrargjöld sveitarfélaga á hvern íbúa eru hæst í Húnaþingi vestra, rúmlega 28% yfir landsmeðaltali, en lægst í Skagafirði, rúmlega 8% yfir landsmeðaltali.

4 FJÁRHAGSSTAÐA FRAMTELJENDA

4.1 Eignir

Mynd 6. Eignir framteljenda umfram skuldir á Norðurlandi vestra.

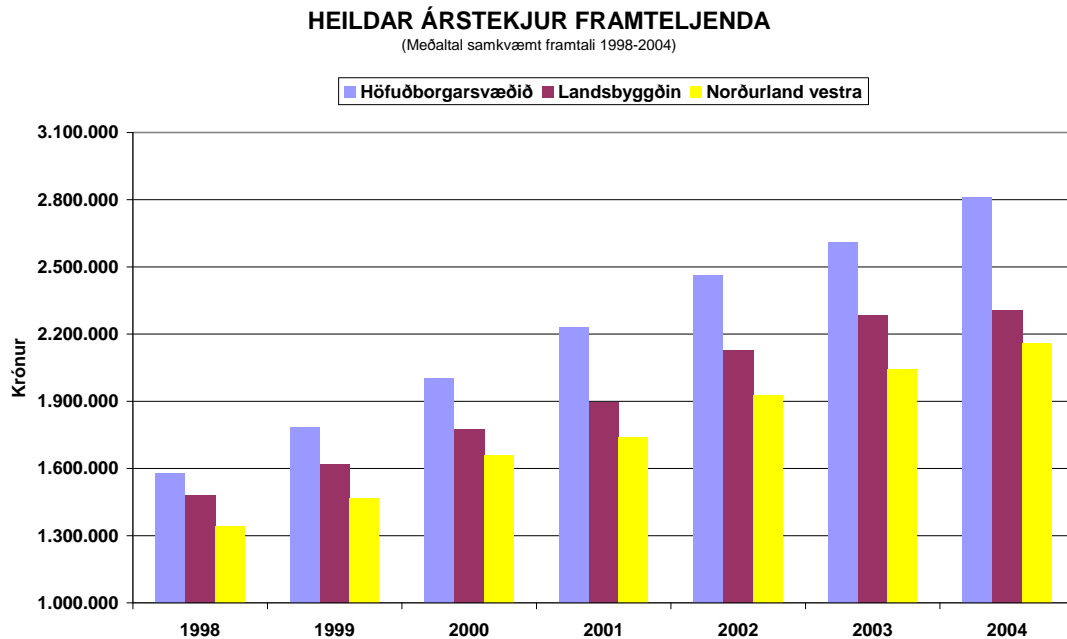
Heimild: Ríkisskattstjóri

Á Norðurlandi vestra eru eignir framteljenda umfram skuldir að meðaltali 35,2% lægri en meðaltals eignir framteljenda umfram skuldir á höfuðborgarsvæðinu í framtali árið 2004. Árið 1998 voru eignir framteljenda umfram skuldir á Norðurlandi vestra að meðaltali 11,2% lægri en meðaltals eignir framteljenda umfram skuldir á höfuðborgarsvæðinu á sama ári. Eignir framteljenda umfram skuldir á höfuðborgarsvæðinu hafa hækkað úr rúmlega 2,8 milljónum

króna að meðaltali hjá framteljenda árið 1998 í tæplega 5,1 milljónir króna árið 2004. Á sama tíma hefur sambærileg breyting á Norðurlandi vestra verið úr rúmlega 2,5 milljónum króna í tæpar 3,3 milljónir króna. Myndin sýnir einnig meðaltal eigna umfram skuldir á landsbyggðinni og er breyting á árunum 1998-2004 úr tæplega 2,5 milljónum króna í tæplega 3,5 milljónir króna. Meðaltals eign umfram skuldir á Norðurlandi vestra er lægri en landsmeðaltal.

4.2 Tekjur

Mynd 7. Meðalárslaun framteljenda á Norðurlandi vestra.

Heimild: Ríkisskattstjóri

Tekjur framteljenda á Norðurlandi vestra voru að meðaltali 23% lægri en meðaltekjur framteljenda á höfuðborgarsvæðinu, samkvæmt framtali árið 2004. Árið 1998 voru meðaltekjur framteljenda 15% lægri en meðaltekjur framteljenda á höfuðborgarsvæðinu. Meðalárslaun framteljenda á höfuðborgarsvæðinu hafa hækkað úr tæplega 1,6 milljón króna árið 1998 í

rúmlega 2,8 milljónir króna árið 2004. Á sama tíma hafa meðalárslaun á Norðurlandi vestra hækkað úr rúmlega 1,3 milljónum króna í tæplega 2,2 milljónir króna. Myndin sýnir einnig að samkvæmt framtali 2004 voru meðalárslaun á landsbyggðinni hærri en meðalárslaun á Norðurlandi vestra, eða rúmlega 2,3 milljónir króna.

5 STÖRF

5.1 Fjöldi starfa

Mynd 8. Fjöldi starfa á Norðurlandi vestra.

FJÖLDI STARFA EFTIR ATVINNUGREINUM Á NORÐURLANDI VESTRA

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Alls	5.170	5.100	5.160	5.100	5.030	4.970
Frumvinnslugreinar	940	920	860	830	820	800
Landbúnaður	620	610	580	570	550	540
Fiskveiðar	320	310	290	260	270	260
Iðngreinar	1.590	1.470	1.500	1.470	1.390	1.350
Fiskvinnsla	550	460	440	430	420	420
Annar iðnaður	630	590	600	590	540	520
Veitustarfsemi	70	60	60	60	50	60
Mannvirkjagerð	350	350	410	400	370	350
Þjónustugreinar	2.630	2.720	2.790	2.810	2.820	2.820
Verslun og viðgerðaðþjónusta	520	530	510	510	520	520
Hótel- og veitingahúsarekstur	120	120	120	110	100	100
Samgöngur og flutningar	230	240	260	250	230	200
Fjármálaþjónusta	110	110	130	130	130	130
Fasteigna- og viðskiptaþjónusta	170	180	190	200	210	170
Opinber stjórnýsla	420	520	680	700	640	560
Fræðslustarfsemi	310	280	240	240	270	290
Heilbrigðis- og félagsþjónusta	590	570	520	520	550	590
Önnur þjónusta	180	160	140	150	160	260

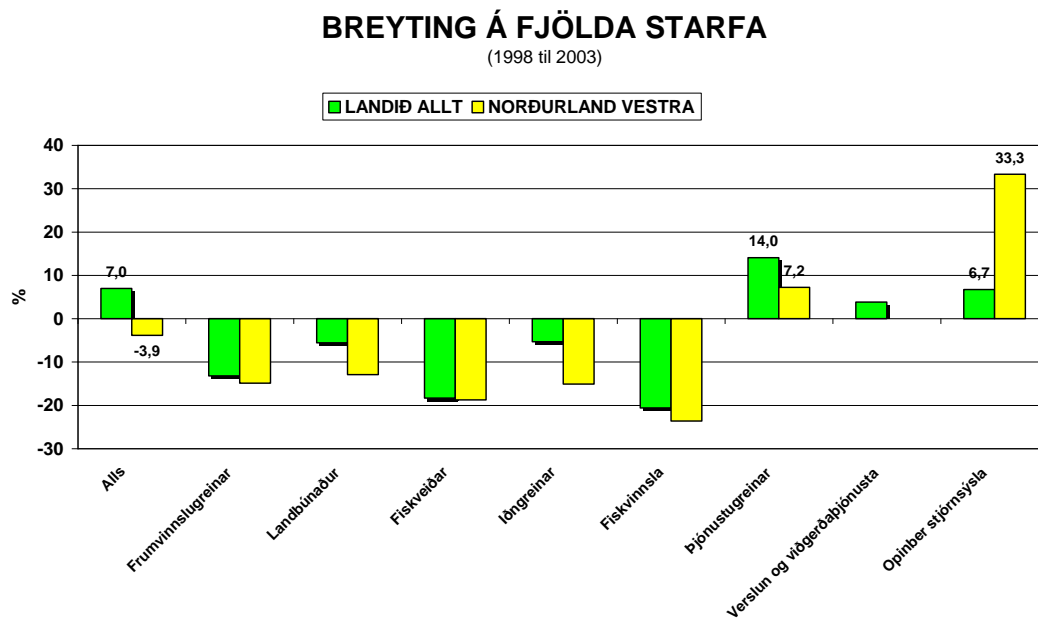
Heimild: Hagstofa Íslands

Störf á landinu öllu voru samtals 155.680 í árslok 2003, þeim hefur fækkað frá árinu 2002 um 390 störf, en

frá árinu 1998 hefur störfum fjölgað á landinu um 10.140 eða 7,0%.

5.2 Hlutfallsbreyting á fjölda starfa

Mynd 9. Breyting á fjölda starfa eftir atvinnugreinum á Norðurlandi vestra.

Heimild: Hagstofa Íslands

Á Norðurlandi vestra fækkaði störfum um 3,9%, voru samtals 4.970 árið 2003, eða 3,2% af heildar starfajölda á landinu.

5.3 Störf í frumvinnslugreinum

Störfum í frumvinnslugreinum á landinu fækkaði um 13,2% á tímabilinu frá 1998 til 2003, voru samtals 9.710 á öllu landinu í lok árs 2003. Á Norðurlandi vestra fækkaði

störfum í frumvinnslugreinum um 14,9% á þessu tímabili, voru samtals 800 í árslok 2003, eða 8,2% af heildar starfajölda í frumvinnslugreinum á landinu. Störfum í landbúnaði fækkaði um 5,6% á tímabilinu frá 1998 til 2003, voru samtals 4.230 á öllu landinu í árslok 2003. Á Norðurlandi vestra fækkaði störfum í landbúnaði um 12,9%, voru samtals 540 í lok árs 2003. Störfum í fiskveiðum fækkaði um 18,3%, voru samtals 5.480 á öllu landinu í árslok 2003. Á Norðurlandi vestra fækkaði störfum í fiskveiðum um 18,8%, voru samtals 260, eða 4,7%

af heildar starfafjölda í fiskveiðum á landinu.

5.4 Störf í iðngreinum

Störfum í iðngreinum á landinu fækkaði um 5,3% á árunum 1998 til 2003, voru samtals 35.460 á öllu landinu í árslok 2003. Á Norðurlandi vestra fækkaði störfum í iðngreinum um 15,1%, voru samtals 1.350 í árslok 2003, eða 3,8% af heildar starfafjölda í iðngreinum á landinu. Störfum í fiskvinnslu á landinu öllu fækkaði um 20,6% á tímabilinu, voru samtals 6.360 í árslok 2003. Á Norðurlandi vestra fækkaði störfum í fiskvinnslu um 23,6%, voru 420 í árslok 2003, eða 6,6% af heildar starfafjölda í fiskvinnslu á landinu.

5.5 Störf í þjónustugreinum

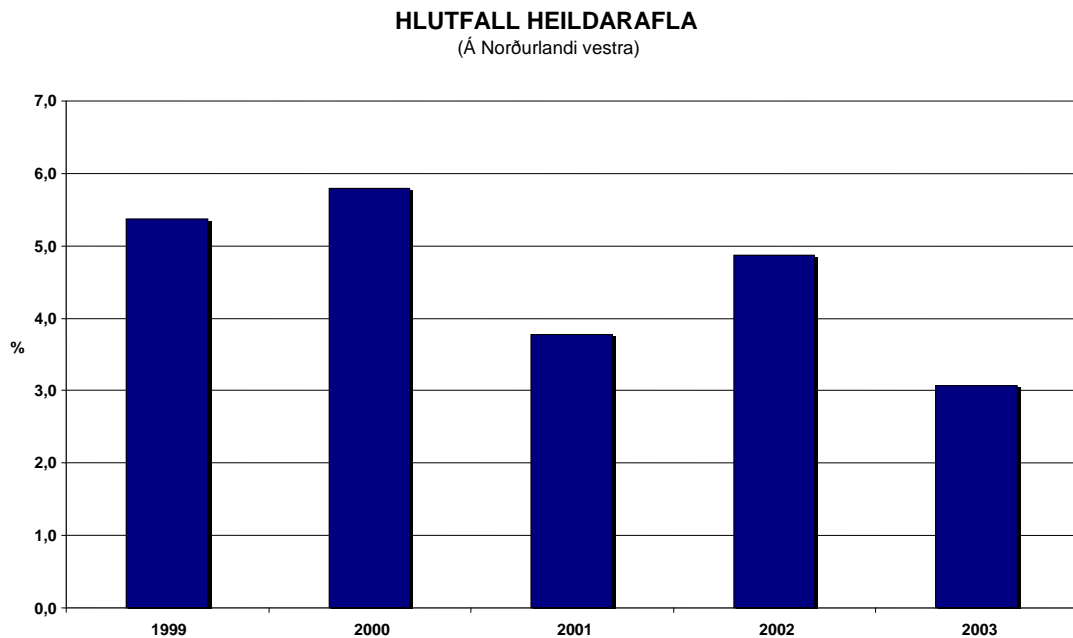
Störfum í þjónustugreinum á landinu fjölgaði um 14,0% eða 13.610 störf, voru samtals 110.510 á öllu landinu í árslok 2003. Á Norðurlandi vestra fjölgaði störfum innan þjónustugeirans um 7,2%, voru samtals 2.820, eða

2,6% af heildar starfafjölda í þjónustugreinum á landinu. Störfum í verslun og viðgerðarþjónustu á landinu fækkaði milli árana 2002 og 2003 um 310. Þeim fjölgaði um 780 eða 3,8% á árunum 1998-2003 voru samtals 21.140 á landinu í árslok 2003. Á Norðurlandi vestra hefur fjöldi starfa í verslun og viðgerðarþjónustu staðið í stað á tímabilinu, voru 520 í lok árs 2003, eða 2,5% af heildar starfafjölda í verslun og viðgerðarþjónustu á landinu. Störfum í opinberri stjórnsýslu á landinu fjölgaði um 6,7% á umræddu tímabili, voru samtals 10.810 í lok árs 2003. Á Norðurlandi vestra fjölgaði störfum í opinberri stjórnsýslu um 33,3%, voru samtals 560, eða 2,6% af heildar starfafjölda í opinberri stjórnsýslu á landinu í árslok 2003. Störfum í fræðslustarfsemi á landinu fjölgaði um 30,8% árin 1998-2003, voru samtals 10.880 í árslok 2003. Á Norðurlandi vestra fækkaði störfum í fræðslustarfsemi um 6,5%, voru samtals 290, eða 2,7% af heildar starfafjölda í fræðslustarfsemi á landinu í árslok 2003.

6 AFLI OG VINNSLA

6.1 Hlutfall heildarafla

Mynd 10. Hlutfall Norðurlands vestra af heildarafla.

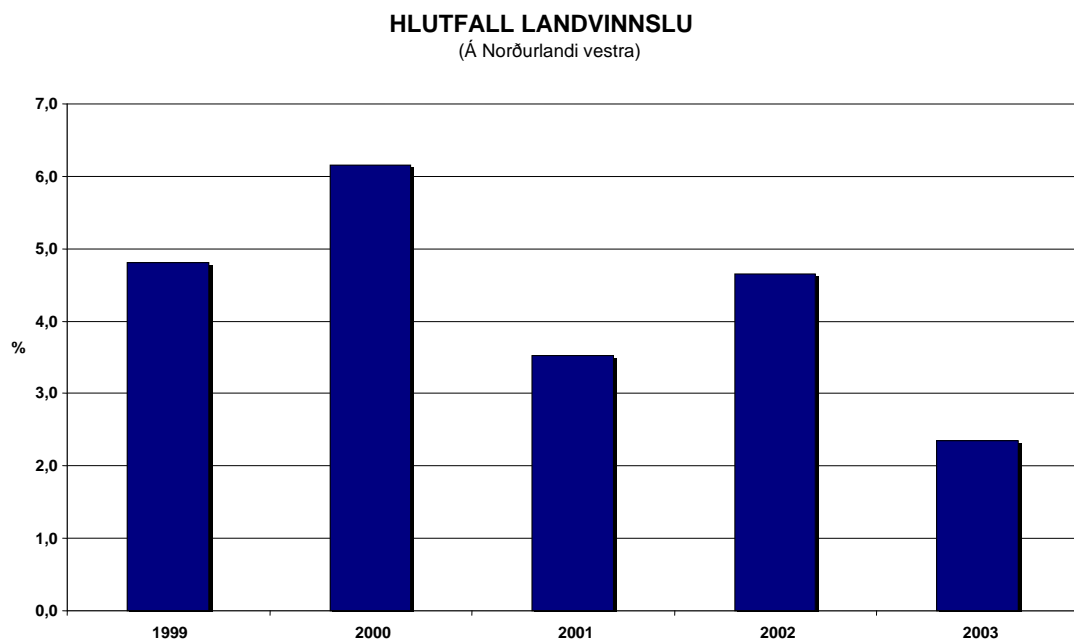
Heimild: Fiskistofa

Hlutfall Norðurlands vestra í heildarafla landsins dróst nokkuð saman á tímabilinu 1999-2003. Hlutfallið var

mest 5,8% árið 2000, en árið 2003 var hlutfallið 3,1% af heildarafla landsins.

6.2 Hlutfall landvinnslu

Mynd 11. Hlutfall Norðurlands vestra af landvinnslu.

Heimild: Fiskistofa

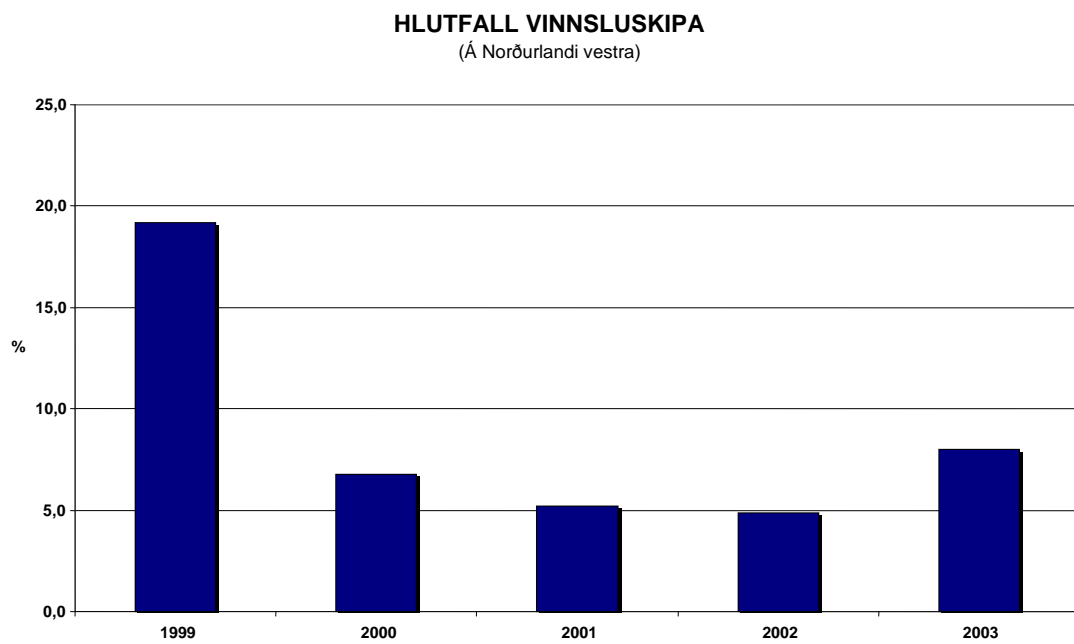
Hlutfall landvinnslu á Norðurlandi vestra dróst saman á árunum 1999-2003. Landvinnsla var mest árið 2000,

eða 6,2% af heildar landvinnslu en árið 2003 var hlutfallið 2,4% af heildar landvinnslu landsins.

6.3 Hlutfall vinnsluskipa

Mynd 12. Hlutfall Norðurlands vestra af afla vinnsluskipa.

Heimild: Fiskistofa

Hlutfall Norðurlands vestra í afla vinnsluskipa lækkaði úr 19,2% árið

1999 í 8% árið 2003, en var lægst 4,9% árið 2002.

6.4 Landaður og unninn afli

Mynd 13. Landaður og unninn heildarafli á Norðurlandi vestra.

NORÐURLAND VESTRA

	1999	2000	2001	2002	2003
Landaður afli					
Heildarafli samtals	89.110	115.004	74.966	103.914	60.706
Bolfiskur	21.414	18.718	16.906	20.132	26.849
Skelfiskur	7.721	7.499	8.242	10.843	9.744
Uppsjávarfiskur	59.974	88.787	49.819	72.939	24.113
Unninn afli					
Landvinnsla samtals	74.464	110.735	63.601	87.994	38.265
Bolfiskur	8.180	7.040	7.296	8.561	8.025
Skelfiskur	6.308	6.618	6.487	6.492	6.127
Uppsjávarfiskur	59.976	97.077	49.818	72.941	24.113
Afli vinnsluskipa	32.985	11.878	8.499	9.986	14.110

Heimild: Fiskistofa

Landaður heildarafli á Norðurlandi vestra minnkaði um 31,9% á árunum 1999-2003, sem er fyrst og fremst vegna minni uppsjávarafla. Á sama tíma hefur landaður heildarafli á landinu aukist um 2,7%. Landaður bolfisksafli jókst um rúmlega fimm þúsund tonn á árunum 1999-2003, eða 25,4%. Unninn bolfisksafli hefur ekki aukist að sama skapi. Landaður skelfiskur (rækjuafli) hefur aukist um

tvö þúsund tonn á tímabilinu, eða um 26,2%. Unninn skelfisksafli hefur ekki aukist á sama hátt og landaður skelfisksafli á svæðinu. Afli uppsjávarfisks er mjög misjafn milli ára, minnstur var hann rúmlega 24 þúsund tonn árið 2003 og mestur tæplega 89 þúsund tonn árið 2000. Afli vinnsluskipa var nokkuð minni árið 2003 en hann var 1999, en hefur aukist stöðugt frá árinu 2001.

7 STYRKUR

7.1 Almenn staða

Fjárhagsstaða sveitarfélaganna á Norðurlandi vestra er misgóð. Í Húnaþingi vestra eru skuldir lágar og þó rekstur sé þungur þá stafar það m.a. af því markmiði sveitarfélagsins að veita góða þjónustu. Eignastaða Höfðahrepps er góð og skuldir litlar. Fjárhagsstaðan á Siglufirði er traust og hefur verið lengi.

Talsvert samstarf er milli sveitarfélaga á Norðurlandi vestra. Það fer fram í gegnum SSNV (Samtök sveitarfélaga á Norðurlandi vestra), ANVEST (Atvinnuþróunarfélagið) og byggðasamlög og tekur til þátta eins og heilsugæslu, skólamála, félagsþjónustu, málefna fatlaðra, sorpmála, safnamála og brunavarna. Öll sveitarfélögin eiga aðild að Fjölbreyttaskóla Norðurlands vestra og Farskólanum. Talsvert samstarf er milli Húnaþings vestra og nærliggjandi sveitarfélaga. Árið 1998 sameinuðust sjö sveitarfélög í Húnaþingi vestra. Búið er að vinna þar bæði aðalskipulag og deiliskipulag í þéttbýli og dreifbýli. Íbúum á Blönduósi hefur heldur fjölgað eftir langvarandi skeið fækkunar. Mikið samstarf er milli sveitarfélaga í Austur-Húnavatnssýslu, sem eru átta talsins með rúmlega 2000 íbúa. Samstarf er við Skagfirðinga um skólamál, atvinnumál og sorpurðun. Í Skagafirði sameinuðust 11 sveitarfélög árið 1998, eða allir hreppar utan einn, sem var Akrahreppur. Fyrirkomulagi stjórn-sýslunnar í hinu sameinaða sveitarfélagi var breytt nýverið. Samstarf er við Akrahrepp um skólamál, menningarsetur í Varmahlíð og safnamál og við

Húnavetninga og Siglufirðinga varðandi framhaldsskólann og sorpmál. Verið að vinna aðalskipulag og í því felst ákveðin stefnumótun til framtíðar. Samstarf Siglufirðinga austur á við mun fara vaxandi, ekki síst við tilkomu Héðinsfjarðarganga. Þar er verið að vinna aðalskipulag til 20 ára.

7.2 Atvinnulíf

Nokkur samdráttur hefur orðið í frumvinnslugreinum á Norðurlandi vestra og fækkun starfa, eins og um er fjallað hér að framan, en víða stendur þó sjávarútvegur og landbúnaður ágætlega. Sjávarútvegur er fyrst og fremst á Skagaströnd, Sauðárkróki og Siglufirði, en þjónusta við landbúnað er meira ráðandi á Hvammstanga og Blönduósi. Á Hvammstanga er ekkert eitt fyrirtæki ráðandi, enda er bærinn ekki útgerðarpláss. Rækjuvinnslan Meleyri er þó eitt stærsta fyrirtækið þar. Atvinnulíf er sémilega fjölbreytt og nokkur nýliðun, en landbúnaður er aðal atvinnuvegur sveitarfélagsins. Þjónusta á Hvammstanga tengist landbúnaði og þar er rekið sláturhús og kjötvinnsla. Á Blönduósi eru starfandi ýmis fyrirtæki í þjónustu við landbúnað, t.d. sláturhús og sölufélag. Á staðnum er einnig sjúkrahús með 60-70 störf og nokkur fyrirtæki í iðnaði. Fjölbreyttast er atvinnulífið á Sauðárkróki, sjávarútvegur, iðnaður, framhaldsskóli, mjólkursamlag og sláturhús. Kaupfélag Skagfirðinga er stærsta fyrirtækið í Skagafirði. Á Siglufirði er atvinnulíf nokkuð fjölbreytt.

7.3 Sjávarútvegur

Á Blönduósi er m.a. starfrækt fyrirtækið Norðurós, þar sem unnin eru þunnildi og þorskhrogn og framleiddur harðfiskur og saltfiskur á Portúgalsmarkað. Þetta fyrirtæki er að eflast og er með starfsstöðvar á Hofsósi og Ólafsfirði. Á Skagaströnd eru starfandi nokkur fyrirtæki í útgerð og fiskvinnslu. Kvóti er að hluta til í eigu heimamanna. Þaðan er stutt í miðin (rækjumiðin) og fiskmarkaður er á staðnum. Í landvinnslu eru um 50-60 störf. Sjávarútvegur í Skagafirði er fjölbreyttur og vinnslan líka. Þar er einn frystitogari og þrír ísfisktogarar. Höfnin á Sauðárkróki er stór, en höfnin á Hofsósi er fyrir smábáta. Fiskiðjan Skagfirðingur er mjög öflugt fyrirtæki, bæði með útgerð og vinnslu. Þá er rækjuvinnslan Dögun á Sauðárkróki. Á Siglufirði eru tvö stór fyrirtæki, Þormóður Rammi og Síldarvinnslan. Svo eru smærri vinnslustaðir með bolfisk og tvö rækjuvinnslufyrirtæki, annað á vegum Þormóðs Ramma með 70-80 manns. Bolfiskurinn til vinnslu kemur einungis frá smábátum, en er að öðru leyti veiddur af frystitogurum.

7.4 Landbúnaður

Landbúnaður er aðal atvinnuvegur í Húnaþingi vestra og á Hvammstanga tengist þjónustan landbúnaði, sem fyrir segir. Á staðnum er sláturhús og kjötvinnslufyrirtæki. Á Blönduósi er starfrækt sláturhús og sölufélag. Þar er einnig unnið nýmjólkurduft sem m.a. er notað í súkkulaðiframleiðslu og rekstrargrundvöllur þeirrar starfsemi virðist nokkuð tryggur. Skagafjörður er gott landbúnaðarhérað með fjölbreyttan landbúnað. Kaupfélagið er mjög sterkt og rekur bæði sláturhús, kjötvinnslu og mjólkursamlag og er stærsti vinnuveitandi héraðsins.

7.5 Iðnaður

Iðnaður er nokkuð blómlegur á Norðurlandi vestra og þó nokkuð af fyrirtækjum í framleiðsluiðnaði. Á Hvammstanga er þrjóna- og saumastofan Ísprjón. Á Blönduósi er Trésmíðaverkstæðið Stígandi sem er nokkuð öflugt og sækir um 90% verkefna sinna út fyrir héraðið. Þá er Vilko með sex manns í vinnu og fyrirtækið Ísgel sem flutti frá Hvammstanga til Blönduóss, en þar eru framleiddar gelmottur. Að auki er hefðbundinn þjónustuiðnaður og iðnaðarmenn í öllum greinum. Á Skagaströnd er eitt fyrirtæki starfandi í framleiðsluiðnaði, vefnaðarverksmiðja sem framleiðir værdarvoðir. Fyrirtækið er í eigu Árbliks, en Ístex í Mosfellsbæ leigir reksturinn. Á Skagaströnd eru einnig trésmíðjur, vélaverkstæði, bílaverkstæði og rafverktakar. Flest iðnfyrirtækin þjóna sjávarútvegi. Á Sauðárkróki eru mög fyrirtæki í iðnaði, m.a. Steinullarverksmiðjan, sútunarverksmiðjan Loðskinn, trésmíðjan Borg sem m.a. framleiðir innréttingar og sækir mikinn hluta verkefna sinna til höfuðborgarsvæðisins og nokkur önnur byggingarfyrirtæki. Á Siglufirði er aðallega þjónustuiðnaður, m.a. þjónusta við sjávarútveg. Einnig matvælaiðnaður með reyktu síld, lax og silung fyrst og fremst fyrir erlendan markað.

7.6 Verslun og þjónusta

Nokkuð misjafnt er hversu fjölbreytt verslun og þjónusta er á þéttbýlisstöðunum á Norðurlandi vestra. Alls staðar er þó a.m.k. ein matvöruverslun, en fjölbreytnin er mest á Sauðárkróki. Víða af svæðinu er stutt til Akureyrar og ekki mjög langt til Reykjavíkur. Á Hvammstanga er verslun kaupfélagsins bæði með matvöru og fleira. Í bænum er einnig ýmiskonar þjónustustarfsemi, bók-

haldsþjónusta, verkfræðiþjónusta, hárgreiðslustofur og bakarí. Á Blönduósi er matvöruverslunin í höndum Húnakaups, áður Kaupfélags Húnvetninga, en er nú hlutafélag og rekur einnig byggingavörudeild. Á Blönduósi eru einnig tvær sérverslanir, bakarí, tryggingafélög, bókhaldsþjónusta o.fl. ásamt allri grunnþjónustu. Á Skagaströnd er matvöruverslun Húnakaups. Aðrir verslunar- og þjónustustaðir eru fataverslun, hárgreiðslu- og snyrtistofa og bensínstöð og sjoppa þar sem m.a. fæst matvara. Á Sauðárkróki er nokkur fjölbreytni í verslun. Þar eru tvær matvöruverslanir, auk þess sem Kaupfélag Skagfirðinga rekur byggingavöruverslun, þá eru nokkrar smávöruverslanir, lögfræðistofa, verkfræðistofa, bókhaldsþjónusta, Bygðastofnun og hluti starfsemi Íbúðalánasjóðs. Á Siglufirði er verslunin Úrval sem er hluti af Samkaupum, einnig Verslunarfélag Siglufjarðar sem er matvöruverslun, byggingavöruverslun og ýmsar sérverslanir og verslunin Rafbær sem einnig sinnir almennri rafverktöku og tölvuþjónustu. Þá eru á staðnum tveir bankar og Skattstofa Norðurlands vestra.

7.7 Ferðaþjónusta

Ferðaþjónusta er nokkuð öflug og vaxandi á Norðurlandi vestra, ekki síst í Skagafirði, en einnig í Húnaþingi vestra og á Siglufirði. Á Hvammstanga er gistiheimili og tjaldsvæði og fleiri gistimöguleikar í nágrenninu. Verið er að byggja upp menningartengda ferðaþjónustu af fyrirtækinu Grettistaki og keypt hefur verið húsnæði undir starfseminu. Boðið er upp á hestaferðir og verið er að fara af stað með selaskoðun. Í nágrenninu er ýmisleg afþreying í boði, t.d. safnið á Reykjum. Á Blönduósi er hótél, gistiheimili, sumarhús til útleigu og tjaldsvæði. Þar er Heimilisiðnaðarsafnið sem nýverið

fékk aukið húsnæði. Á Skagaströnd er tjaldstæði og Kántrýbær er með veitingasölu. Mikil uppbygging hefur verið í ferðaþjónustu á Hofsósi, m.a. með Vesturfarasetrinu og hugmyndir eru um uppbyggingu í Kolkuósi. Ferðaþjónusta er rekin á Hólum og ferðamálabraut er starfrækt við Hólaskóla sem nú er á háskólastigi. Söfn eru víða í Skagafirði, m.a. byggðasafnið í Glaumbæ og verið að vinna að því að opna Samgönguminjasafn (Véla- og mótorminjasafn). Talsverð ferðaþjónusta er í kringum hestamennsku, fyrirtækið Ævintýraferðir er með fljótasiglingar um jökulsárnar, orlofshús eru í Varmahlíð og Steinsstaðahverfi og þá má nefna Drangeyjarferðir og skíðasvæðið í Tindastóli. Á Siglufirði er talsverð safnastarfsemi, sem er ekki síst tengt Síldarminjasafninu, en það er öflugasti aðilinn varðandi ferðaþjónustu. Þar er skíðasvæði sem hefur verið mikið notað og á nú að byggja enn frekar upp. Í bænum er gistiheimili og tvö tjaldsvæði, annað utan bæjarins.

7.8 Nýsköpun og rannsóknir

Á Hvammstanga starfar fjarvinnslufyrirtækið Forsvar, en það vinnur að gerð hugbúnaðar og veitir fyrirtækjum og stofnunum tölvuþjónustu. Fyrirtækið hefur m.a. gert samninga við Örnefnastofnun og Þjóðminjasafn um fjarvinnslu. Iðngarðar á Hvammstanga er hlutafélag um rekstur húsnæðis fyrir hugvitsmenn og frumkvöðla. Í Skagafirði eru rannsóknir stundaðar við Hólaskóla og er samstarf á milli Fiskiðjunnar og Hólaskóla um þær með aðstöðu m.a. við Sauðárkrókshöfn (Verinu). Norðurlandsdeild Veiðimálastofnunar er á Hólum. Miklar fornleifarannsóknir fara fram í Skagafirði, m.a. í Hegrnesi, á Hólum og Langholtinu og til stendur að

rannsaka hafsbotninn við Kolkuós. Bæði innlendir og erlendir vísindamenn hafa verið við fornleifarannsóknir í Skagafirði. Hestamiðstöð Íslands hefur stutt rannsóknir varðandi hrossarækt og tölvufyrirtækið Element sem starfar á landsvísu er með starfsstöð í Reykjavík. Á Siglufirði gerði Sparisjóðurinn samning við Kaupþing-Búnaðarbanka um fjarvinnslu við skráningu lífeyrissjóðsgjalda og það hefur gengið mjög vel, störfum hefur fjölgað úr þremur í nálægt 20. Rækjuskelvinnslan Primex á Siglufirði kemur einnig að nýsköpun, en þar er unnið efni úr rækjuskel sem bindur fitu og er notað m.a. í hreinsivörur og lyf og til að hreinsa fitu í blóði. Þetta framleiðslukerfi var keypt frá Bandaríkjunum og er verksmiðjan talin vera ein sú fullkonnasta í heimi.

7.9 Samgöngur

Áætluarflug á Norðurlandi vestra er einungis til Sauðárkróks, en flugvellir eru víða til staðar sem eru fyrst og fremst notaðir fyrir sjúkraflug. Hvammstangi er mjög vel staðsettur hvað varðar samgöngur, jafn langt/stutt er til Akureyrar og Reykjavíkur, um 200 km. Samgöngur eru einnig góðar innan Húnaþings vestra. Á Hvammstanga er ágæt höfn og hafnaraðstaða, en lítil umferð um höfnina. Samgöngur á Blönduósi og nágrenni eru góðar og verða enn betri þegar Þverárfjallsvegur verður fullgerður, sem verður að mestu haustið 2004. Samgöngur við Skagaströnd eru góðar, þótt eitthvað viðhald þurfi á Skagastrandarvegi. Hafnaraðstaður þar eru góðar. Samgöngur í Skagafirði munu batna með Þverárfjallsvegi. Vegurinn mun tengja byggðarlögin Blönduós, Skagaströnd og Sauðárkrók og stytta leiðina milli Sauðárkróks og Reykjavíkur. Tíðar skipakomur eru til Sauðárkróks, þar er

góður flugvöllur með góð skilyrði og áætlunarflug flesta daga vikunnar. Ekki er langt til Reykjavíkur, um 3-4 tíma ferð og stutt til Akureyrar. Til Siglufjarðar er nýr vegur um Almennunga. Rútuferðir eru frá Siglufirði til Sauðárkróks í tengslum við flugið þar. Höfn og hafnaraðstaða er mjög góð á Siglufirði.

7.10 Búsetuþættir

Þeir kostir sem gjarnan eru nefndir varðandi búsetu á landsbyggðinni eru m.a. fjölskylduvænt umhverfi, kyrrð, gott mannlíf og samkennd íbúa, góð þjónusta, góðir skólar, stuttar vegalengdir o.fl. Fámennið eða dreifbýlið er oft sagður kostur sem sé vanmetinn og er frekar styrkleiki en veikleiki.

Á Hvammstanga eru tveir lækmar, heilsugæsla og tannlæknir kemur á staðinn 2-3svar í mánuði. Á Blönduósi er góð heilbrigðisþjónusta og grunnþjónusta. Fráveitumál eru þar í mjög góðu lagi, en Blönduós er eitt fárra sveitarfélaga á landinu sem uppfyllir skilyrði Evrópusambandsins um hreinsun frárennslis. Heilbrigðisþjónusta á Skagaströnd er rekin frá Blönduósi, þar er hjúkrunarfræðingur í a.m.k. hálfu starfi, læknaheimsóknir frá Blönduósi þrisvar í viku og tannlæknir kemur reglulega. Á staðnum er dvalarheimili aldraðra. Á Sauðárkróki er góð þjónusta, þar er sjúkrahús, dvalarheimili fyrir aldraða, heilsugæsla, tannlæknar og félagsþjónusta. Á Siglufirði er góð grunnþjónusta.

Ástand á húsnæðismarkaði er nokkuð misjafnt á Norðurlandi vestra. Fasteignaverð á Hvammstanga er hagstætt kaupendum og fer heldur upp á við með vaxandi eftirspurn. Sveitarfélagið á nokkrar íbúðir sem það leigir út og eftirspurn er eftir

leiguhúsnæði. Á Blönduósi er mikil eftirspurn eftir húsnæði og fasteignaverð hagstætt kaupendum. Húsnæði í eigu sveitarfélagsins (um 50 íbúðir) eru allar í útleigu og kerfið ber sig því þökkalega. Ástandið á Skagaströnd er þökkalegt, nóg af húsnæði, fasteignaverð lágt og heldur lækkandi, en þó ekki það lægsta sem gerist. Hvorki er skortur á húsnæði né lóðum til bygginga. Fasteignaverð á Sauðárkróki er ekki með því lægsta sem gerist á landsbyggðinni, en er þó hagstætt fyrir kaupendum. Verðið virðist heldur vera að hækka. Sveitarfélagið á um 100 íbúðir sem eru í útleigu. Lítið er af auðu húsnæði, aðeins eldra húsnæði sem ekki hefur selst. Þar hefur húsnæði verið í byggingu og verið er að byggja fjölbýlishús fyrir eldri borgara. Einnig er verið að byggja nemendagarða á Hólum.

Eins og annars staðar á landinu eru á öllum stöðunum starfandi björgunar-sveitir og slökkvilið. Þrjár björgunarsveitir eru í Skagafirði og öflugt öryggisnet. Brunavarnir Skagafjarðar eru vel tækjum búnar.

7.11 Menntun

Á öllum þéttbýlisstöðunum á Norðurlandi vestra eru leikskólar, grunnskólar og tónlistarskólar, en framhaldsskóli er á Sauðárkróki og eiga sveitarfélögin á Norðurlandi vestra aðild að honum, sem fyrr segir. Verið að skoða fjarkennslumöguleika á Hvammstanga og á Blönduósi er fjöldi manns í fjarnámi, t.d. við HA. Síðastliðið haust opnaði Höfðahreppur námsstofu fyrir fullorðna á Skagaströnd, þar sem aðstaða er til að stunda fjarnám og skráðu sig 17 manns. Á staðnum er kennari í 25% stöðu til aðstoðar. Á Sauðárkróki er Fjölbrautaskóli Norðurlands vestra, háskólastigi er á Hólum og Farskóli

Norðurlands vestra býður jafnframt upp á nám á háskólastigi. Á Siglufirði er þátttaka í fjarnámi vaxandi, bæði á framhaldsskóla- og háskólastigi. Búið að setja upp aðstöðu til fjarnáms og hlutfall réttindakennara við skólana hefur aukist.

7.12 Menning og afþreying

Menningarlíf er fjölbreytt á Norðurlandi vestra, bæði er öflug safnastarfsemi og tónlistarlíf, svo dæmi séu nefnd. Félagsstarfsemi er margvísleg, t.d. félagsstarf aldraðra, íþróttastarf og árlegar menningarhátíðir. Á Hvammstanga er nýlegt íþróttahús, handverksgalleríið Bardúsa, leikfélag og margir kórar á svæðinu. Einnig er fjölbjóðleg menning í kringum nýbúana, t.d. tungumálakennsla og tónlistarkvöld. Á sumrin er þar dagskrá sem kallast Bjartar nætur, sem er skipulögð dagskrá ýmissa viðburða, t.d. Grettisdagar og viðburðir í tengslum við byggðasafnið. Á Blönduósi eru kórar og þangað koma einnig aðkomnir viðburðir. Á Skagaströnd er öflugasti klúbburinn félagsskapur 40-60 kvenna, eða um 10% bæjarbúa, sem hefur það að markmiði að rækta líkama og sál, m.a. með líkamsrækt og námskeiðahaldi. Þar er starfandi kirkjukór og dansklúbbur. Árleg íbúahátíð er kántrýhátíðin sem haldin hefur verið um verslunarmannahelgi. Á Skagaströnd er bókasafn, kvikmyndasýningar og handverk og listiðnaður. Í Skagafirði eru margir kórar starfandi og landsþekktir tónlistarmenn á borð við karlakórinn Heimi, Álftagerðisbræður og Geirmund Valtýsson. Þar er öflugt íþróttalíf, m.a. nýlegt skíðasvæði, einnig leiklist, tónlist, söfn og bíó. Á Siglufirði eru fjórir kórar, tónlistarfélag, harmónikusveit og leikfélag. Af árlegum menningarviðburðum má nefna þjóðlagahátíðina sem er mjög vinsæl og síldarævintýrið

um verslunarmannahelgina. Þar er safn Bjarna Þorsteinssonar og Síldarminjasafnið sem heldur uppi öflugri menningarstarfsemi. Eitt safnahúsið hefur fengið hlutverk menningarhúss og er mikið notað.

7.13 Umhverfi

Á Norðurlandi vestra er yfirleitt veðursælt og lítil eða engin náttúruvá steðjar að svæðinu, nema ef vera skyldi á Siglufirði. Víða er falleg og sérstæð náttúra og ýmis þekkt náttúrufrábærir, t.d. Hvítserkur, Borgarvirki og eyjarnar á Skagafirði.

8 VEIKLEIKAR

8.1 Almenn staða

Rekstur sveitarfélagsins í Húnaþingi vestra er nokkuð þungur. Þar er talsverð hreyfing á fólki sem ýtir undir óstöðugleika. Fjárhagsstaðan í Blönduósbæ er ekki góð og skuldir eru miklar. Rekstur er þungur, en um 90% fara í lögbundin verkefni og ekkert svigrúm er til framkvæmda. Lítið samstarf er við Húnaþing vestra.

8.2 Atvinnulíf

Á Blönduósi er atvinnulíf fremur frábreytt og sama má segja um Skagaströnd, en atvinnulíf þar byggist aðallega á sjávarútvegi. Atvinnuleysi á Skagaströnd er yfir landsmeðaltali.

8.3 Sjávarútvegur

Rækjuvinnslan á Blönduósi hefur átt í rekstrarerfiðleikum. Kvótinn á Skagaströnd er (að hluta) kominn úr eigu heimamanna. Rekstrarstaða fyrirtækja í sjávarútvegi er ekki trygg. Fisk-

vinnslan hefur staðið illa á Hofsósi, en nú er vinnsla þar hafin á ný.

8.4 Verslun og þjónusta

Engin lágvöruverðsverslun er á Norðurlandi vestra, hana þarf að sækja til Akureyrar eða í Borgarnes. Víða eru fáar sérverslanir, t.d. á Hvammstanga, Blönduósi og Skagaströnd.

8.5 Ferðaþjónusta

Ferðaþjónusta á Blönduósi er í raun lítil og ferðamenn renna í gegnum bæinn án þess að stoppa. Sundlaugin á staðnum er léleg og hvalaskoðunarsiglingar lögðust af. Erfitt er að standa undir rekstri Heimilisíðnaðarsafnsins. Þótt ferðaþjónusta sé í vexti á Norðurlandi vestra er hún mislangt á veg komin, auk þess sem gistirými er illa nýtt að vetrinum og lítið er um vetrartengda ferðaþjónustu.

8.6 Nýsköpun og rannsóknir

Mesta fjölbreytnin hvað þennan þátt varðar er í Skagafirði, en víða er lítið um nýsköpun og rannsóknir. Á Blönduósi er lítið um frumkvöðlastarfi og þar er engin tölvuþjónusta nema kerfisfræðingur sem starfar við skólann. Á Skagaströnd er veitt lágmarks tölvuþjónusta.

8.7 Samgöngur

Á Norðurlandi vestra er aðeins áætlunarflug til Sauðárkróks og hætta á að það flug afleggist. Höfnin á Blönduósi er lítið notuð þar sem höfnin á Skagaströnd er betri og þar er betri þjónusta. Auk þess hvíla miklar skuldir á höfninni á Blönduósi. Vegir í Fljótum eru erfiðir að vetrinum, vegur um Lágheiði til Ólafsfjarðar er aðeins sumarvegur.

8.8 Búsetuþættir

Norðurland vestra er láglaunasvæði. Á Siglufirði hefur verið fólksfækkun undanfarin ár. Erfitt er að fá leiguhúsnæði á Blönduósi. Á Skagaströnd er eitthvað af auðu félagslegu húsnæði, 1-3 íbúðir og engar íbúðir í byggingu. Á Sauðárkróki er húsnæðisskortur og há húsaleiga. Á Siglufirði er ekki mikil hreyfing á fasteignamarkaði og nokkuð af auðu húsnæði, margt af því í lélegu ásigkomulagi. Þar er skortur er á leiguhúsnæði og engin hús í byggingu.

8.9 Menntun

Á Norðurlandi vestra er aðeins framhaldsskóli á Sauðárkróki og aðsókn að honum hefur minnkað. Þótt öll sveitarfélögin eigi aðild að skólanum fara unglingar t.d. af Blönduósi og frá Siglufirði í vaxandi mæli annað, t.d. sækja Siglfirðingar nú meira til Akureyrar. Svipað og víðar á landinu er það vandamál á Norðurlandi vestra að menntað fólk skilar sér ekki heim að nám loknu og fá atvinnutækifæri eru fyrir langskólagengna.

8.10 Menning og afþreying

Á Blönduósi skortir mest afþreyingu fyrir ungt fólk. Á Skagaströnd hafa bæði Lionsklúbbur og leikklúbbur hætt starfsemi.

8.11 Umhverfi

Á Siglufirði er umtalsverð hætta á snjóflóðum, en verið að vinna að vörnum og á þeirri vinnu að ljúka árið 2010.

9 ÓGNANIR

9.1 Almenn staða

Rekstrarstaða Höfðahrepps er ekki góð. Sumar eignir eru ill-seljanlegar, t.d. ýmis hlutabréf. Fjárhagsstaða Blönduóssbæjar er ekki góð og heldur ekki í Skagafirði og skuldir þar hafa aukist. Reksturinn er mjög þungur og allar fjárfestingar eru fjármagnaðar með lántökum.

9.2 Samgöngur

Ef hugmyndir um að færa Þjóðveg 1, þannig að farin verði Svínvatnsleið og þar með framhá Blönduósi yrðu að veruleika, kæmi það sér illa fyrir Blönduós og nærsveitir. Spurning er hvað gerist með flug til Sauðárkróks þegar samgöngur Siglfirðinga til Akureyrar batna við tilkomu Héðinsfjarðarganga. Hugsanlega leggst það af, en nýverið var tvísýnt um framhaldið þótt um semdist.

9.3 Menntun

Minnkandi aðsókn að FNV er áhyggjuefni og aðsóknin gæti dregist enn frekar saman við tilkomu Héðinsfjarðarganga. Skólinn á í fjárhagsörðugleikum og líður, eins og fleiri framhaldsskólar, fyrir það kerfi sem skoðar aðeins fjölda þeirra sem taka próf og miðar fjárfraðslög við það.

10 TÆKIFÆRI

10.1 Almenn staða

Pverárfjallsvegur gæti breytt miklu fyrir Blönduós og Skagaströnd, t.d. gert Húnavatnssýslu og Skagafjörð að einu atvinnusvæði, unglingar gætu sótt skóla á Sauðárkróki daglega og aukið samvinnu Húnavetninga og Skag-

firðinga. Sameining sveitarfélaga í Austur-Húnavatnssýslu gæti hugsanlega styrkt svæðið.

10.2 Atvinnulíf

Hugmyndir eru uppi um að skapa Blönduósi sérstöðu eða ímynd sem matvælabæ, með framleiðslu, rannsóknnum og eftirliti (í dag eru margar stofnanir sem fara með þau mál), og byggja á þeim grunni sem fyrir er. Þá mætti nýta landfræðilega legu Blönduóss, sem er eini þéttbýliskjarninn við þjóðveg 1, allt frá Borgarnesi til Akureyrar, að Varmahlíð undanskilinni. Í Skagafirði er stefnt að eflingu ferðaþjónustu og nýtingu orku sem nóg er af á svæðinu. Þetta eru þættir sem þarf að huga að til framtíðar. Einnig felast möguleikar í frekari nýtingu heita vatnsins sem er ódýrt, ferðaþjónustu, nýtingu íþróttamannvirkja og að fá fleiri sterk fyrirtæki eða stofnanir. Á Siglufirði skapa bættar samgöngur tækifæri til sóknar, höfnin er mjög góð og aukin tækifæri felast í ferðaþjónustu.

10.3 Iðnaður

Til stendur að ullarþvottastöð flytji á Blönduós. Þá eru uppi hugmyndir um að auka starfsemi Vilko og byggja á þeim grunni sem þekkt nafn fyrirtækisins gefur. Á Siglufirði hefur ekki tekist að sinna innlendri eftirspurn eftir reyktum fiski, en þar gætu leynst tækifæri.

10.4 Verslun og þjónusta

Mikill fjöldi bíla fer um Blönduós, en oft án þess að stoppa. Ef hægt væri að fá fólk til að stoppa myndi það efla mjög verslun og þjónustu. Skagafirðingar vilja fá fleiri opinberar stofnanir til sín. Möguleikarnir sem tengjast framtíðarþróun fjarvinnslu eru

talsverðir, samanber samstarf Sparisjóðs Siglufjarðar og Kaupþings Búnaðarbanka.

10.5 Ferðaþjónusta

Finna þarf leið til að fá ferðamenn til að stoppa á Blönduósi. Möguleikar eru á að nýta íþróttahúsið betur og tengingu við skíðasvæðið í Tindastóli um Þverárfjallsveg. Þetta gefur ákveðin tækifæri í vetrarferðaþjónustu. Þá eru möguleikar á siglingum frá Blönduósi til að skoða hvali og seli. Sóknarfæri á Skagaströnd gætu tengst Kántrýbæ, menningartengdri ferðaþjónustu og sumarhúsabyggð. Menningartengd ferðaþjónusta gæti tengst umhverfinu, t.d. Spákonufellinu og sögnum um það. Skagafjörður er ein sagnaslóð sem þarf að virkja enn frekar. Fyrirtæki í ferðaþjónustu eru lítil og hafa takmarkað bolmagn til framkvæmda. Á Siglufirði eru möguleikar varðandi gönguleiðir um Tröllaskaga.

10.6 Nýsköpun og rannsóknir

Á Skagaströnd er starfandi fyrirtækið Seró, sem vinnur að þróunarverkefni tengdu sjávarútvegi, sem felst í því að vinna bragðefni úr fiskafurðum. Þar gætu leynst vaxtarmöguleikar. Þá eru hugsanlegir vaxtarmöguleikar og frekari tækifæri varðandi rannsóknarstarf í Skagafirði, bæði tengt Hólaskóla og við fornleifarannsóknir, einnig hjá tölvufyrirtækjunum Forsvari á Hvammstanga og Element á Sauðárkróki.

10.7 Samgöngur

Ný tækifæri opnast með Þverárfjallsvegi, eins og fyrr er rakið. Leiðir um Norðurland myndu breytast ef gerð yrðu göng úr Hjaltadal/Kolbeinsdal

yfir í Eyjafjörð, norðuröxullinn svokallaði. Það myndi treysta byggð og þjónustu á Norðurlandi og efla atvinnulíf. Það er byggðapólitískt mál að halda Blönduósi í umferðaræðinni og tengja inn Skagaströnd og Sauðárkrók. Miklar breytingar verða með tilkomu Héðinsfjarðarganga, sem styttrir vega-lengd milli Siglufjarðar og Ólafsfjarðar í 15 km, úr 60 að sumrinu og allt að 240-250 km að vetrinum.

10.8 Búsetuþættir

Mjög góð aðstaða er fyrir eldri borgara á Blönduósi, góð heilbrigðisþjónusta og íbúðir í göngufæri við sjúkrahúsið.

Hugmynd hefur komið fram um einskonar frístundabyggð fyrir eldra fólk. Með góðri fráveitu hefur skapast grundvöllur fyrir Blönduósi á sviði matvælaframleiðslu.

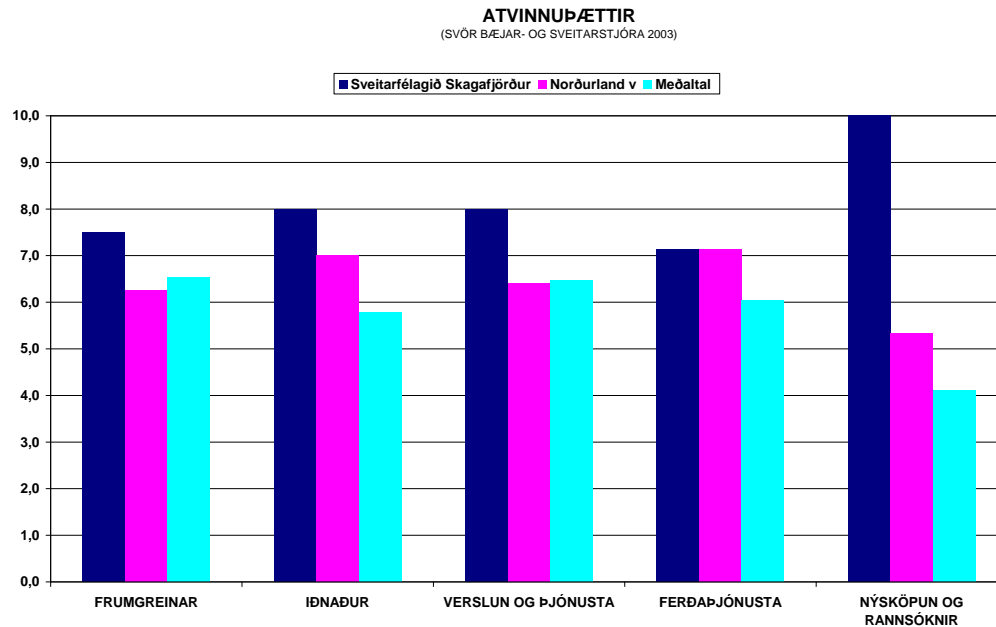
10.9 Menntun

Ef tekinn yrði upp daglegur akstur skólabíls á Sauðárkrók gætu nemendur frá Skagaströnd og Blönduósi fjölmennt í FNV, þetta er ekki síst raunhæfur möguleiki með tilkomu Þverárfjallsvegar og mikilvægt mál fyrir samfélagið og skólann. Það þyrfti einnig að gera átak í að efla skólann fjárhagslega.

11 SPURNINGAKÖNNUN Á NETINU

11.1 Atvinnuþættir

Mynd 14. Atvinnuþættir á Norðurlandi vestra.

Heimild: Byggðastofnun

Um leið og vinna hófst við uppfærslu SVÓT-skýrslu Byggðastofnunar frá 2001, var ákveðið að breyta til um öflun gagna, sem nú er að hluta til fólgin í því að nýta rafræn samskipti. Bæjar- og sveitarstjórum var sendur spurningalisti með 79 spurningum um almenn atriði sem þeir svöruðu skilmerkilega og fljótt. Svör bárust frá 53 bæjar- og sveitarstjórum, eða öllum sem fengu spurningalista. Spurt var bæði um atvinnu- og samfélagsþætti og getur hver þáttur gefið stig á skalanum 0 til 10, jákvætt svar gefur +1 og neikvætt svar gefur -1. Meðaltal 79 spurninga gefur nokkuð góða vísbendingu um stöðu einstakra þátta í viðkomandi sveitarfélagi. Þó verður að hafa í huga hvers eðlis SVÓT-greining er, og í þessu tilfelli getur hún gefið til

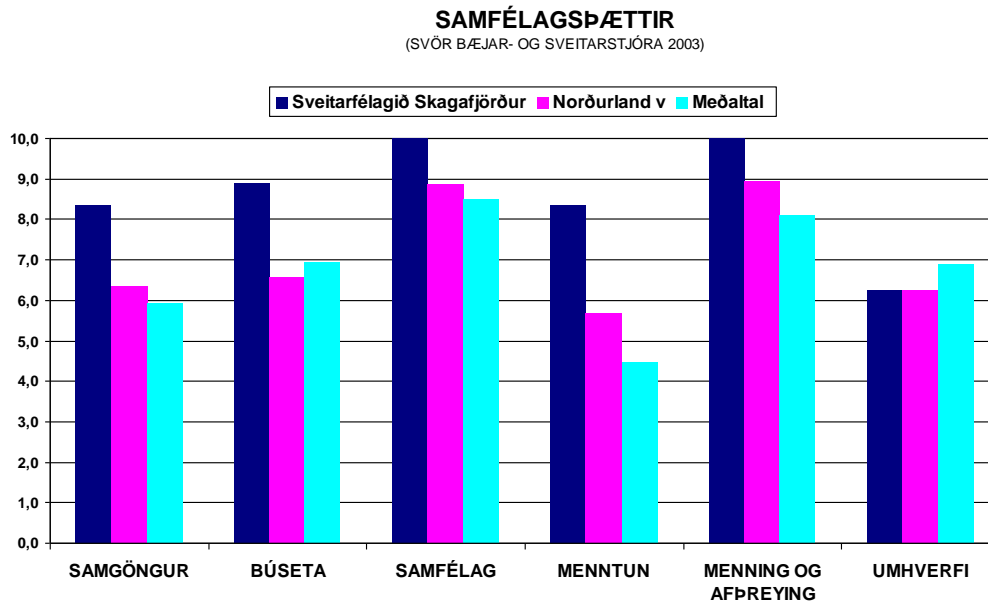
kynna að frekari rannsókna er þörf áður en gripið er til aðgerða.

Súluritinn á myndum númer 14 og 15 sýna útkomu Sveitarfélagsins Skagafjarðar í þeim þáttum sem spurt var um. Til samanburðar er meðalútkoma Norðurlands vestra og annarra staða á landinu sem athugaðir voru.

Mynd 14 sýnir að á Norðurlandi vestra mælast nær allir atvinnuþættir yfir meðaltali, samkvæmt svörum bæjar- og sveitarstjóra. Iðnaður, ferðaþjónusta, nýsköpun og rannsóknir standa ágætlega, en verslun og þjónusta eru rétt undir meðaltali. Í sveitarfélaginu Skagafirði eru atvinnuþættir í öllum tilvikum yfir meðaltali, og nýsköpun og rannsóknir standa mjög vel.

11.2 Samfélagsþættir

Mynd 15. Samfélagsþættir á Norðurlandi vestra.

Heimild: Byggðastofnun

Mynd 15 gefur til kynna að samfélagsþættir á Norðurlandi vestra eru yfirleitt við meðaltal. Menntun, menning og afþreying koma vel út. Sveitarfélagið Skagafjörður kemur

ágætlega út nema helst hvað umhverfisþætti varðar, en Norðurland vestra er undir landsmeðaltali í umhverfisþættinum.